

**การศึกษาแนวทาง การลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย
คนกลาง : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคำแคน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 2
A Study of Decreasing student Violence in School by Mediator: A Case Study of
Ban-kam-kaen School under the Office of Khon Kaen Educational Service Area 2**

สุธัมมา นามวงษา (Suthamma namwongsa)*
ชญญา อภิบาลกุล (Chanya Apipalakul, Ph.D.)**

บทคัดย่อ

การวิจัยการศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจา ไกล่เกลี่ย
คนกลาง : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคำแคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา
สภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคนและ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรง
ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคนโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 7 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 43 คน
และนักเรียน จำนวน 56 คน รวมทั้งสิ้น 106 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม
แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละของแบบสอบถาม ส่วน แบบสังเกต
แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย พบว่านักเรียนเป็นทั้งผู้ทำร้าย และถูกทำร้ายจนทำให้ได้
บาดเจ็บเจ็บในลักษณะตอยตะมีสาเหตุการทะเลาะวิวาทกันจากการถูกเพื่อนด่าให้เจ็บใจถูกด่าพ่อแม่ ถูกทำร้ายร่างกาย
ก่อน ร่างกายอ่อนแอกว่า ถูกกลั่นแกล้งใส่ร้าย 2) ความรุนแรงทางเพศ พบว่า นักเรียนส่วนมากไม่เคยถูกละเมิดสิทธิ
ทางเพศ สถานที่ที่มักถูกลวนลามทางเพศ คือที่บ้านหรือที่พัก มีสาเหตุจาก เป็นแฟนหรือคนรัก เพราะไวใจคนใกล้ชิด
3) ความรุนแรงทางจิตใจ พบว่า ครูผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกันว่านักเรียนส่วนมากไม่เคยถูกเพื่อน
หรือบุคคลอื่น ทำร้ายจิตใจ ส่วนกลุ่มที่เคยจะถูกในลักษณะทำให้ได้รับความอับอาย เหตุการณ์ที่ทำให้ครูมักจะทำร้าย
จิตใจ นักเรียน คือนักเรียนไม่มีวินัยไม่ตั้งใจเรียนทำผิดระเบียบและพูดไม่สุภาพ และในส่วนของนักเรียนเกิดจาก
การเข้าใจผิด 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย/ทอดทิ้งพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการดูแล
เอาใจใส่ เรื่องสถานะทางการเงินหรือค่าใช้จ่าย อาหารและการดูแลสุขภาพโดยอดอาหารเข้ามากสุด รองลงมาคือ
อดอาหารเย็น สาเหตุที่ถูกปล่อยให้อดอาหารคือ ผู้ปกครองต้องรีบไปทำงาน ไม่มีพ่อแม่ผู้ปกครองอยู่ด้วย พ่อแม่ยกจน
5) ผลจากการศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางโรงเรียน
บ้านคำแคน มี 6 ขั้นตอน คือ

คำสำคัญ: การลดความรุนแรงในสถานศึกษา, การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง, การศึกษารายกรณี

Keywords: decreasing student violence in school, by Mediator, A Case Study

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- 1) ขั้นเตรียมความพร้อม ได้แก่ การศึกษาดูงาน การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางของนักเรียนโรงเรียนเครือข่าย แกนนำ ร่วมกันวางแผน จัดทำโครงการอบรม การลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางโดยการกำหนดวันเวลาที่แน่นอนในการจัดการอบรม
- 2) ขั้นให้ความรู้ ได้แก่ สร้างความตระหนักให้กับครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลจากแบบบันทึกหมายเหตुरายวันที่เกิดขึ้นในอดีต และเหตุการณ์ที่ทะเลาะวิวาทกันในแต่ละวันให้เห็นถึงปัญหาและตระหนักร่วมกันในการที่จะหาวิธีในการแก้ปัญหาร่วมกัน และ รับสมัครนักเรียนที่มีจิตอาสาเพื่อเป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง
- 3) ขั้นฝึกอบรม ได้แก่ จัดอบรมครูและนักเรียนตามโครงการ
- 4) ขั้นศึกษาดูงาน ได้แก่ การนำนักเรียนไปศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอมัญจาคีรี
- 5) ขั้นการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การนำนักเรียนที่ผ่านการอบรมมาฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือฝึกตามสถานการณ์จำลองในกรณีที่ไม่มีการเกิดเหตุจริงในโรงเรียน
- 6) ขั้นติดตามประเมินผล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำความเข้าใจ ร่วมกันหาข้อสรุปแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับปรุงจุดด้อยที่เกิดขึ้น และเสริมส่วนที่เป็นจุดเด่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ หลังดำเนินการตาม 6 ขั้นตอนแล้วพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีทักษะกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติและประสบผลสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยทุกคู่กรณีและไม่กลับมาทะเลาะวิวาทกับคู่เดิม หรือก่อเรื่องกับคู่ใหม่อีกปัญหาลดลงและจบในโรงเรียนเพราะเขายอมรับผิดด้วยตัวเองไม่มีใครบังคับ แต่เป็นการยอมรับผิดที่เกิดจากการที่ได้ให้ออกาสเขาได้หยุดคิดพิจารณาถึงสิ่งที่เขาได้กระทำไปแล้วประกอบกับหลักฐานและพยานที่มี และเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมรู้จักแยกแยะ พิจารณาก่อนการตัดสินใจทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการหาหลักฐานประกอบ ในการที่จะเชื่อในสิ่งที่ได้รับรู้ทำให้การพูดให้ร้ายในกลุ่มเพื่อนลดลงเพราะนักเรียนจะไม่ด่วนสรุปเชื่อเพียงแค่ว่าบอกเล่า พวกเขาจะหาที่มาของคำพูดจนพบว่าจริงหรือไม่จนทำให้ผู้อื่นไม่กล้าทำอีก เมื่อความเข้าใจผิดลดลง ความรุนแรงด้านต่าง ๆ ก็ลดลงไป

Abstract

The objectives of research titled "A Study of Decreasing student Violence in School by Mediator: A Case Study of Ban-kam-kaen School under the Office of Khon Kaen Educational Service Area 2," were: 1) to study the problem situation and guidelines for alleviating the students' violence in Ban-kam-kaen School, and 2) to study the guidelines for alleviating the students' violence in Ban-kam-kaen School by compromised mediator. The target group of this study included 7 administrators and teachers, 43 students' parents, and 56 students, total of 106 persons. The instrument using for collecting data was the questionnaire. Data were analyzed by calculating the frequency, and percentage. For the observation form and Interview form, data were analyzed by content analysis.

According to research findings, found that: 1) for physical violence, For the students, found that they were both the offenders and defenders until they were injured by boxing and kicking caused by quarreling, nagging by their friends, nagging their parents, and being assaulted, being weaker, being defamed and condemned. 2) For sexual violence, found that most of students never be abused as harassment or violating their sexual right. From their experience, found that they used to be assaulted sexually

or violated in sexual right by touching or fondling body, showing pornography media for them. For the place they were assaulted, included the house or living place caused by being their boy friend and trusted in their close persons. 3) For mental violence, found that both of the teachers and students agreed that most of student never be mentally hurt by their friends or other persons. For the incidence their teachers often hurt them, the students lacked of discipline, didn't concentrate to their lesson, violated the rule, and spoke impolite words. For the students, it was caused by misunderstanding. 4) The violence caused lost or ignorance/neglecting, found that most of students were not taken care for financial status or food expenditure as well as health care. They didn't have breakfast most. The second order was that they didn't have dinner. The cause they didn't have food, was that their parents had to hurry for work, they had no parents living with them, or their parents were poor. 5) The findings from the study of guidelines in alleviating violence by using compromised mediator, found that It was also found 6 steps of decreasing student violence in school by mediator including;

1) The readiness preparation included the field trip study, the students' mediator negotiation, pilot school participated in planning, organizing the training project, alleviating the students' violence in school by mediator's negotiation from the fixed schedule of training.

2) The knowledge providing included the creation of awareness for teachers and students regarding to the students' violence problem by using information from daily memorandum occurring in the past as well as the incidence of quarreling each day in order to see the problems would be viewed and aware of techniques for solving problems together, and enrolling the students with volunteer mind for acting as mediators in negotiating as mediators.

3) The training, the training was provided for teachers and students according to the project.

4) The field trip study, included the lead for students to see technique in negotiating as mediator at the Local Police Station, Manjakiri District.

5) The practice, included the lead for students experiencing the training to practice according to real situation occurring in school, or simulation in case there were no real situations in school.

6) The follow up and evaluation, the brining of information from data collection for being understood, and searching for guidelines in solving the occurred problems, improving the occurred weak points, and increasing the strong point in order to be efficient and successful. After implementing the above 6 steps to action, it was found that those of the students had skill in compromising until it could be practiced and successful in compromising every pair. They didn't quarrel with their case or start quarreling with new one. Moreover, the problems were solved in school because they accept their fault by themselves without being forced. They accept their fault by thinking and considering what they had done before including the occurred evidences and witness. They had desirable characteristics as: the students had virtue who could classify and consider before making decision every incidence before they believed what they perceived. As a result, there were decrease in saying something bad in their friend groups because the students didn't jump into conclusion by only listening to the telling. When there was a decrease of misunderstanding, the violence in different aspects was lowered down as well.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และการดำรงอยู่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ ทำให้คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรง และเต็มไปด้วยสถานการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน นอกจากนี้การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่สังคมไทย ด้วยกระบวนการทางทุนนิยมและบริโคนิยม ในขณะที่วัฒนธรรมดั้งเดิมนับวันแต่จะอ่อนแอลง ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวจนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และความล้มเหลวทั้งทางด้านการเรียนความไม่มั่นคงในอนาคต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดาที่มนุษย์ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ คนสองคนอยู่ด้วยกันย่อมมีโอกาสที่จะเห็นต่างและเกิดขึ้นตลอดระหว่างความต้องการที่เกิดขึ้นหลาย ๆ อย่างในตัวเอง ตั้งแต่ใจหนึ่งอยากตื่น อีกใจไม่อยากจะตื่น อยากไปเรียนไม่อยากจะไปเรียน ใจหนึ่งอยากอ่านหนังสือ อีกใจหนึ่งอยากเล่นเกม นอกจากสื่อสารเจรจากับตัวเองเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดแล้วเราจึงจะตัดสินใจ ฉะนั้น ไม่ว่าจะอยู่คนเดียวหรืออยู่กับคนอื่นจะก็คนก็ตาม สามอย่างที่มนุษย์ทำตลอดเวลา คือ สื่อสาร (Communicate) เจรจาไกล่เกลี่ย (Negotiate) และตัดสินใจ (Decide) ฉะนั้นทักษะที่สำคัญที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ คือ ทักษะที่จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งสามอย่างนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โรงเรียนบ้านคำแคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานตั้งอยู่หมู่ที่ 12 บ้านคำแคนใต้ตำบลคำแคน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น เป็นชุมชนในเขตชนบท

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างและค้าขาย มีฐานะค่อนข้างยากจน จากผลการดำเนินงานตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากข้อมูลสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำแคน ปีการศึกษา 2551 พบว่าในเรื่องความพยายามในการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างนักเรียนด้วยกัน แม้ว่าครูนักเรียนและผู้ปกครองจะพยายามจัดการสถานการณ์อย่างดีที่สุด แต่ก็ยังต้องมีความวุ่นวายเกิดขึ้นในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนจนได้ ในแต่ละวัน เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างนักเรียนเอง ซึ่งอาจมาจากการหยอกล้อเล่นกัน แต่เจ็บจริง หรือการเยาะเย้ยถากถาง การด่าพ้อล้อเล่นกัน ความขัดแย้งเหล่านี้หากไม่ได้รับการจัดการแก้ไข อาจลุกลามใหญ่โตกลายเป็นเรื่องรุนแรงได้ วิธีลดความรุนแรง ความวุ่นวายและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ดียอย่างหนึ่งคือการสอนให้นักเรียนรู้จักการแก้ไขข้อขัดแย้งกันเอง ตั้งแต่เด็ก ๆ นอกจากจะใช้แก้ปัญหาภายในห้องเรียนแล้ว วิธีการนี้ยังจะช่วยสร้างทักษะที่สำคัญและจำเป็นต้องสร้างให้เกิดในตัวนักเรียน ในโลกสภาวะปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความไม่เห็นด้วย ความเห็นที่แตกต่าง จนกลายเป็นความขัดแย้งอยู่ทุกที่ ดังนั้นการสอนให้นักเรียนรู้จักแก้ไขข้อขัดแย้งกันเองด้วยการต่อรองหรือการไกล่เกลี่ยโดยสันติวิธีจึงเป็นทักษะที่นักเรียนสามารถนำไปใช้นอกห้องเรียน และประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันของเขาในปัจจุบันและอนาคตซึ่งต้องยอมรับว่าทุกที่ทุกหน่วยงานต้องการบุคลากรที่มีบุคลิกลักษณะการเป็นผู้มีจิตอาสาที่จะเป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางอยู่ทุกที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคนโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 7 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 43 คน นักเรียน จำนวน 56 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 106 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคนโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ประกอบด้วย ครู จำนวน 1 คน นักเรียน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) (1970 อ้างถึงใน ประภาพร ศรีตระกูล, 2550 : 205) ดังนี้

1. รับสมัครนักเรียนผู้มีจิตอาสา และตัวแทนนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งและความไว้วางใจจากเพื่อนในห้อง จากแบบคัดกรองนักเรียน ใบสมัคร และการทำสังคมมิติ

1) จากการรับสมัครนักเรียน ในช่วงชั้นที่ 2 ที่มีจิตอาสา และคัดเลือกจากใบสมัคร และแบบคัดกรองนักเรียนทำให้ได้นักเรียนที่เป็นตัวแทนของกลุ่มนักเรียนผู้มีจิตอาสา จำนวน 6 คน โดย เป็นนักเรียนชาย จำนวน 2 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 4 คน

2) จากนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งโดยความไว้วางใจจากเพื่อนในช่วงชั้นที่ 2 จากการโหวตโดยการทำสังคมมิติ ได้กลุ่มตัวแทนนักเรียน จำนวน 6 คน โดยเป็นนักเรียนหญิงทั้งหมด จำนวน 6 คน รวมนักเรียนทั้งหมดจำนวน 12 คน

3) ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายปกครองและบรรณารักษ์ครูผู้เรียนจำนวน 1 คน รวมทั้งหมดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้ จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (องค์การอนามัยโลก, 2545) ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย / ทอดทิ้ง โดย แบ่งเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย / ทอดทิ้ง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย / ทอดทิ้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคนโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง โดยการพัฒนาครู และนักเรียนให้มีความสามารถในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางตามรูปแบบ (Model) การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางประกอบไปด้วย 1) แบบบันทึกการประชุม 2) แบบสังเกต 3) แบบสัมภาษณ์ 4) แบบทดสอบก่อนการอบรม และ 5) แบบทดสอบหลังการอบรม ดังนี้

1) แบบบันทึกการประชุม ใช้แบบบันทึกการประชุมกับผู้ปกครอง ครู และนักเรียนที่แบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนในขอบเขต 4 ด้าน ได้แก่ ลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (องค์การอนามัยโลก, 2545) ได้แก่

(1) ความรุนแรงทางร่างกาย (2) ความรุนแรงทางเพศ
(3) ความรุนแรงทางจิตใจ (4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิด
ความสูญเสียหรือการละเลย / ทอดทิ้ง

2) แบบสังเกต ผู้วิจัยใช้แบบสังเกต ดังนี้

(1) สังเกตผู้บริหาร ครู และนักเรียน
ในระหว่างที่เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษา
ดูงาน

(2) สังเกต ครูและนักเรียนในระหว่าง
ที่ฝึกปฏิบัติการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

3) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูและ
นักเรียนกลุ่มเป้าหมายระหว่างการเข้ารับและหลังการ
ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติ
การเจรจาไกล่เกลี่ย และการดำเนินการจัดทำสารสนเทศ
กลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่

(1) สัมภาษณ์ ครูและนักเรียนกลุ่ม
เป้าหมาย ในระหว่างที่เข้ารับและหลังการฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการฝึกเจรจาไกล่เกลี่ย

(2) สัมภาษณ์ ครูและนักเรียนใน
ระหว่างที่เข้ารับและหลังการดำเนินการจัดทำสารสนเทศ
กลุ่ม (Focus Group Discussion)

4) แบบทดสอบก่อนการอบรมมีลักษณะ
ให้เลือกตอบถูกผิด เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้เข้าอบรม
ได้ทำการทดสอบก่อนเข้ารับการอบรม

5) แบบทดสอบหลังการอบรมมีลักษณะ
ให้เลือกตอบถูกผิด เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้เข้าอบรม
ได้ทำการทดสอบหลังเข้ารับการอบรม

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรง
ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน ได้แก่ แบบสอบถาม
ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามขั้นตอน
ดังนี้

1) แบบสอบถาม (Checklist) แบบตรวจสอบ
รายการ

(1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทาง
วิชาการ เกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และ

ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการลดความรุนแรง
ในสถานศึกษา เพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาในการสร้าง
แบบสอบถาม (Checklist) แบบตรวจสอบรายการ

(2) ศึกษาหลักเกณฑ์ รูปแบบ และ
วิธีการสร้างแบบสอบถาม (Checklist) แบบตรวจสอบ
รายการ

(3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยฉบับ
ร่าง แบบสอบถาม (Checklist) แบบตรวจสอบรายการ

(4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจ
สอบและปรับปรุงแก้ไข

(5) นำเครื่องมือการวิจัยที่เป็น
แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วไปทำการตรวจสอบความ
ตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นผู้ตรวจสอบความตรง
ตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

(6) นำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุง
แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อ ปรับปรุง และจัดทำเครื่องมือฉบับ
สมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรง
ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคนโดยใช้วิธีการเจรจา
ไกล่เกลี่ยคนกลาง ได้แก่ (1) แบบบันทึกการประชุม
(2) แบบสังเกต (3) แบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง)
(4) แบบทดสอบก่อนการอบรม (5) แบบทดสอบหลัง
การอบรม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
ตามขั้นตอน ดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทาง
วิชาการ เกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และศึกษา
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการลดความรุนแรง เพื่
กำหนดขอบข่ายเนื้อหาในการสร้างแบบบันทึกการประชุม
แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง) แบบทดสอบ
ก่อนการอบรม แบบทดสอบหลังการอบรม แบบบันทึก
การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง แบบประเมินการปฏิบัติ
หน้าที่ในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง แบบประเมินผล
การปฏิบัติงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

(2) ศึกษาหลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการสร้างเครื่องมือ แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกตแบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง) แบบทดสอบก่อนการอบรม แบบทดสอบหลังการอบรมแบบบันทึกการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง แบบประเมินการปฏิบัติหน้าที่ในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง แบบประเมินผลการปฏิบัติงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

(3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง) แบบทดสอบก่อนการอบรม แบบทดสอบหลังการอบรม แบบบันทึกการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง แบบประเมินการปฏิบัติหน้าที่ในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง แบบประเมินผลการปฏิบัติงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

(4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

(5) นำเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วไปทำการตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

(6) นำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณีได้ดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ขั้นเตรียมความพร้อม
- 2) ขั้นให้ความรู้
- 3) ขั้นฝึกอบรม
- 4) ขั้นศึกษาดูงาน
- 5) ขั้นการฝึกปฏิบัติ
- 6) ขั้นติดตามประเมินผล

ขั้นเตรียมความพร้อม

1) ศึกษาดูงานในวันที่ 11 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ผู้วิจัย และคณะ ได้ไปศึกษาดูงานที่ โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” ตำบลพนม อำเภอนพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษารูปแบบ

(Model) การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางของนักเรียนในโรงเรียนพนมสารคาม พนมอดุลวิทยา วันที่ 23 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2552 (เวลา 08.30 - 12.00 น.) ผู้วิจัย และคณะ ได้ไปวางแผนร่วมกันกับยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น และควบคุมประพฤติจังหวัดขอนแก่น ยุติธรรมชุมชน สิทธิเด็ก จังหวัดขอนแก่น และโรงเรียนเครือข่ายแกนนำ

2) ร่วมกันวางแผน จัดทำโครงการอบรมการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจา ไกล่เกลี่ยคนกลางให้กับครูและนักเรียนร่วมกับยุติธรรมจังหวัดและโรงเรียนเครือข่าย โดยการกำหนดวันเวลาที่แน่นอนในการจัดการอบรม

3) วางแผนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสอบถามแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบก่อน และหลังการอบรม

ขั้นให้ความรู้

4) สร้างความตระหนักให้กับครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลจากแบบบันทึกหมายเหตุรายวันที่เกิดขึ้นในอดีต และเหตุการณ์ที่นักเรียนทะเลาะวิวาทกันในแต่ละวันให้เห็นถึงปัญหา และตระหนักร่วมกันในการที่จะหาวิธีในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

5) รับสมัครนักเรียนที่มีจิตอาสาเพื่อเป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยชั้นฝึกอบรม

6) จัดอบรมครูและนักเรียนตามโครงการชั้นศึกษาดูงาน

7) นำนักเรียนไปศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่สถานีตำรวจภูธรมัธยาศิริชั้นการฝึกปฏิบัติ

8) นำนักเรียนที่ผ่านการอบรมมาฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือฝึกตามสถานการณ์จำลองในกรณีที่ไม่เกิดเหตุการณ์จริงในโรงเรียน

ขั้นติดตามประเมินผล

9) ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดทำโครงการอบรม และฝึกปฏิบัติ โดยใช้แบบสังเกตแบบสัมภาษณ์ และกล้องถ่ายภาพ วิเคราะห์ผล ประเมินผลจากสิ่งที่พบเห็น ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ปัญหา การพัฒนา และข้อเสนอแนะ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ

10) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล และจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ จากการดำเนินการจัดอบรมและฝึกปฏิบัติ มาจัดให้เป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และนำข้อมูลที่ได้ไปสะท้อนผลการทำงานในขั้นสะท้อนผล

11) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นสังเกต มาทำความเข้าใจ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยของการอบรมและฝึกปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการอบรมและฝึกปฏิบัติ

12) ผู้วิจัย และผู้เข้าร่วมอบรม ร่วมกันหาข้อสรุปแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับปรุงจุดด้อยที่เกิดขึ้น และเสริมส่วนที่เป็นจุดเด่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน มีวิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Checklist) แบบตรวจสอบรายการ ตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (องค์การอนามัยโลก, 2545) ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย / ทอดทิ้ง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ส่วนตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน เป็นแบบปลายเปิด

2. การศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคนโดยใช้วิธีการเจาะจงไล่เกลี่ยคนกลาง มีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยการประชุมเชิง ดังนี้

1) แบบบันทึกการประชุม ใช้แบบบันทึกการประชุมกับผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ที่แบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนในขอบเขต 4 ด้าน ได้แก่ (องค์การอนามัยโลก, 2545)

1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย / ทอดทิ้ง

2) แบบสังเกต ผู้วิจัยใช้แบบสังเกต ดังนี้

(1) สังเกตผู้บริหาร ครู และนักเรียน ในระหว่างที่เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน

(2) สังเกต ครูและนักเรียนในระหว่างที่ฝึกปฏิบัติการเจาะจงไล่เกลี่ย

3) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายระหว่างการ เข้ารับและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติการเจาะจงไล่เกลี่ย และการดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่

(1) สัมภาษณ์ ครูและนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ในระหว่างที่เข้ารับและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการฝึกเจาะจงไล่เกลี่ย

(2) สัมภาษณ์ ครูและนักเรียนในระหว่างที่เข้ารับและหลังการดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน มีวิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามตามตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ ลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออก

ถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (องค์การอนามัยโลก, 2545) โดยในแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ และในแบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

2. การศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน โดยใช้วิธีการเจาะไกล่เกลี่ยคนกลาง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำแคน พบว่า **ความรุนแรงทางด้านร่างกาย** ครู ผู้ปกครอง ต่างไม่เคยกระทำจนทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ พบว่า การลงโทษนักเรียนส่วนใหญ่ครูและผู้ปกครองใช้วิธีลงโทษโดยว่ากล่าวตักเตือนและการเขียนนักเรียนพบว่าเป็นทั้งผู้ทำร้าย และเคยถูกทำร้ายจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ ในลักษณะ ต่อย ตะ มีสาเหตุจากสาเหตุถูกเพื่อนด่าให้เจ็บใจ ถูกด่าพ่อแม่ ถูกเพื่อนทำร้ายร่างกายก่อนร่างกายอ่อนแอกว่า บริเวณที่มีการทะเลาะวิวาทกันคือในห้องเรียน สนามกีฬา และหลังโรงเรียนหรือบริเวณที่เปลี่ยว ช่วงเวลาที่นักเรียนมักจะไป ทะเลาะวิวาทหรือทำให้ร่างกายเพื่อนได้รับบาดเจ็บ คือช่วงเวลาปลอดจากครูอาจารย์ **ความรุนแรงทางเพศ** พบว่า นักเรียนในโรงเรียน ในความปกครองของผู้ปกครองและตัวนักเรียนเอง ส่วนมากไม่เคยถูกบุคคลอื่นกระทำ ในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศ ในส่วนที่เคยพบว่ามีในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศโดยถูกจับต้อง ลูบคลำ ร่างกาย ให้ดูสื่อลามกโดยส่วนมากดูกับเพื่อนเพศเดียวกัน สถานที่ที่นักเรียนมักจะถูกลวนลามทางเพศ หรือถูกละเมิดสิทธิทางเพศ คือที่บ้านหรือที่พัก หลังโรงเรียนหรือบริเวณที่เปลี่ยว ๆ เวลาที่นักเรียนมักจะถูกถูกละเมิดสิทธิทางเพศ คือหลังเลิกเรียน และขณะอาศัยที่บ้านหรือที่พัก สาเหตุที่จะทำให้นักเรียนถูกลวนลามทางเพศ มากที่สุด คือ เป็นแฟนหรือคนรัก เพราะไวใจคนใกล้ชิด นักเรียนแก้ปัญหาเมื่อถูกละเมิดสิทธิทางเพศ โดยบอกพ่อแม่ บอกเพื่อน

และเก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร **ความรุนแรงทางจิตใจ** พบว่า ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความสอดคล้องกัน คือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยถูกเพื่อนหรือบุคคลอื่นทำร้ายจิตใจ โดยกลุ่มที่เคยจะถูกกระทำในลักษณะ ทำให้ได้รับความอับอาย ทำร้ายจิตใจ เหตุการณ์ที่ทำให้ครูมักจะทำร้ายจิตใจนักเรียน คือ นักเรียนไม่มีวินัย ไม่ตั้งใจเรียน ทำผิดระเบียบ ของโรงเรียน และนักเรียนพูดไม่สุภาพ สอดคล้องกับเหตุการณ์ของผู้ปกครองคือ นักเรียนไม่มีวินัย และนักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ส่วนนักเรียนเกิดจากเหตุการณ์ คือ การเข้าใจผิด และนักเรียนไม่ตามใจเขา เวลาที่นักเรียนมักจะถูกทำร้ายจิตใจ คือ พักเที่ยง เวลาเรียน และตอนเข้าก่อนเข้าเรียน เหตุการณ์ที่ทำให้นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจคือ นักเรียนไม่ตามใจเขา นักเรียนพูดไม่ไพเราะก่อน และเกิดจากการเข้าใจผิด ในส่วนที่นักเรียนเกิดจากการเข้าใจผิด นักเรียนแก้ปัญหาเมื่อมีเรื่องทางจิตใจมีปัญหาทำให้ไม่สบายใจเกิดขึ้นโดยการบอกพ่อแม่ ปรับทุกข์กับเพื่อน ปรีกษาคู และบอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ **ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการทะเลาะ/ทอดทิ้ง** ครูพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีเรื่องที่ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควรคือ เรื่องสถานะทางการเงินหรือค่าใช้จ่าย รองลงมาเป็นเรื่องของอาหาร และการดูแลสุขภาพและอื่น ๆ ส่วนผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควรเรื่องอาหาร และการดูแลสุขภาพ คืออดอาหารเข้ามากที่สุด รองลงมาคือ อดอาหารเย็น สาเหตุที่นักเรียนถูกละเลยทอดทิ้งโดยถูกปล่อยให้อดอาหารมากที่สุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องรีบไปทำงาน ไม่มีพ่อแม่ ผู้ปกครองอยู่ด้วย พ่อแม่ ตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนแตกต่างกันโดยครู พบว่านักเรียนได้ปรีกษาคู ในส่วนของผู้ปกครองกับนักเรียนพบว่ามี ความสอดคล้องกันคือ นักเรียนเก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร สอดคล้องกับ จีรศักดิ์ ชำนาญเวช (2550) ได้ทำการวิจัย “แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี: กรณีศึกษา การทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในชุมชนชนบท พบว่า สาเหตุของความขัดแย้ง และการทะเลาะวิวาทวัยรุ่น มีพฤติกรรมดังกล่าวมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล ส่วนด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยรวมมีสาเหตุ

มาจากสภาพแวดล้อม และแนวทางการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยบุคคลและกลุ่มบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด คือให้ความร่วมมือ และค้นหาทางออกร่วมกัน ด้านแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยครอบครัว มีความคิดเห็นด้วยระดับมาก คือร่วมกันป้องกันสื่อทุกประเภทที่ส่งเสริมการใช้ความรุนแรง รองลงมาคือประเพณีตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่วัยรุ่น ด้านแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยองค์กรของรัฐหรือเอกชนในระดับเห็นด้วยระดับมาก คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมให้ นักเรียนฝึกปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในชุมชนอย่างสันติวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สาเหตุความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาท และแนวทางการแก้ไขปัญหาคอย่างสันติวิธี สาเหตุหลัก คือ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน เป็นเหตุให้ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ต้องการการยอมรับจากเพื่อนและสังคม เป็นเหตุให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมาแนวทางแก้ไขอย่างสันติ ควรเน้นที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ หมั่นอบรมสั่งสอนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ให้รู้จักระเบียบของสังคม และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่วัยรุ่น องค์กรของรัฐหรือเอกชนควรจัดให้วัยรุ่นได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น จัดอบรมให้ความรู้ จัดหลักสูตรหรือการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รวมทั้งการให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์และวิธีการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธีสำหรับวัยรุ่นในชุมชน ส่งเสริมความสามัคคีของวัยรุ่นระหว่างหมู่บ้านและตำบล ส่งเสริมการเล่นกีฬาและนันทนาการเพื่อให้วัยรุ่นตระหนักถึงสุขภาวะ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่หมกมุ่นกับอบายมุข เป็นต้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1) โครงการป้องกันการรังแกกันควรเริ่มทุกระดับคือตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอย่างน้อย หรือต่อเนื่องไปตลอดระยะเวลาการศึกษาของเด็ก

2) การเข้าถึงการรังแกกันในสถานศึกษาสามารถช่วยให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนสามารถวางแผนการเพื่อแก้ไขปัญหาคได้

3) ควรกำหนดกฎระเบียบและบทลงโทษที่ชัดเจน ติดประกาศและแจกกฎระเบียบของโรงเรียนพร้อมพูดคุยกับบุคลากร นักเรียน และผู้ปกครองถึงรายละเอียดให้เป็นที่เข้าใจตรงกันในการปฏิบัติ

4) ควรมีวิธีในการให้รางวัลแก่นักเรียนที่ประพฤติดี และสร้างสรรค์สังคมในโรงเรียนให้เห็นเด่นชัดเป็นที่ประจักษ์กับทุกคน

5) ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานให้ถูกวิธี และไม่ปล่อยให้บุตรหลานอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวพันกันทางสายเลือดโดยลำพัง

6) ในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางของนักเรียนในระดับนี้ ควรจะมีครูคอยร่วมสังเกตการณ์อยู่ด้วยทุกครั้งเพราะนักเรียนยังต้องการความมั่นใจในการพิจารณาตัดสินในทุกเหตุการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรจัดการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทุกคนเพื่อให้พวกเขาตื่นตัวและรับรู้ต่อสัญญาณที่บ่งบอกถึงการรังแกกันมากขึ้นในกลุ่มนักเรียนด้วยกัน

2) ควรจัดทำโครงการการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาคสังคม เพราะพฤติกรรมการรังแกกันในวัยเด็ก หากไม่ได้รับการแก้ไข มักนำไปสู่ปัญหาคสังคมในระยะยาว เช่น การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเสพสุรา ยาเสพติด และการประกอบอาชญากรรม

3) ควรนำงานวิจัยนี้ไปพัฒนาต่อไปพัฒนาต่อไปโดยทำเป็นวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

เอกสารอ้างอิง

- _____. (2552). **หลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรศักดิ์ ชำนาญเวช. (2550). **แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี: กรณีศึกษาการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในชุมชนชนบท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาลังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาพร ศรีตระกูล. (2550). **แบบฝึกและเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชา 217720 ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.